

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของประชากรที่เป็นตัวอย่าง

ในการศึกษาการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในเขตชนบท ได้อาศัยข้อมูลจากการวิจัยในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย (National Longitudinal Survey of Social, Economic and Demographic Change in Thailand) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ในส่วนที่เป็นการศึกษาวิจัยในเขตชนบท ดำเนินการโดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทยนี้ ได้แบ่งเขตการวิจัยออกเป็น ๒ ส่วน คือการวิจัยส่วนที่เป็นเขตเมือง โดยหมายถึงเขตเทศบาลทั่วประเทศ และการวิจัยส่วนที่เป็นเขตชนบท ซึ่งหมายถึงส่วนอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเขตเมือง โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว นี้ ได้สุ่มตัวอย่างจากอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ ยกเว้นอำเภอชายแดนที่มีหมู่บ้านกระจัดกระจาย ไม่มีทางคมนาคมที่คณนักรสำรวจจะเดินทางไปถึงภายในเวลาจำกัด และอำเภอที่มีการปฏิบัติการของผู้ออกการร้าย และสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างประมาณเขตละ ๑,๕๐๐ ครัวเรือน ครัวเรือนตัวอย่างในเขตเมืองจะเป็นตัวแทนของครัวเรือนประมาณ ๑ ต่อ ๒๕๐ ครัวเรือนทั่วประเทศ

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากการวิจัยในเขตชนบท ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยนิสิตทั้งในชั้นปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิต ซึ่งได้ผ่านการอบรมในหน้าที่พนักงานสำรวจจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและภรรยา และสตรีที่สมรสแล้วทุกคนในครัวเรือน ที่ตกเป็นตัวอย่างอายุไม่เกิน ๖๐ ปี เกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากร

ในการดำเนินการทางสถิติ ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร ได้รับความ
 ปรึกษาจากศาสตราจารย์ Leslie Kish ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยทางสังคม มหาวิทยาลัย
 มิชิแกน สหรัฐอเมริกา ได้จัดแบ่งการสุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในเขตชนบท เป็น ๓ ชั้น โดยการ
 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการจับกลุ่มอย่างมีระบบ

ขั้นแรก เป็นการสุ่มตัวอย่างระดับอำเภอ ได้แบ่งอำเภอในประเทศไทยออก
 เป็น ๑๕ กลุ่ม ตามลำดับอัตราส่วนของจำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ต่อ
 จำนวนประชากรในวัยทำงานทั้งหมดในเขตอำเภอนั้น ๆ ในขั้นนี้ได้สุ่มตัวอย่างอำเภอมากลุ่ม
 ละ ๑ อำเภอ

ขั้นสอง เป็นการสุ่มตัวอย่างระดับหมู่บ้าน ได้ทำการสุ่มตัวอย่างหมู่บ้านจาก
 อำเภอที่ตกเป็นตัวอย่างมาอำเภอละ ๓ หมู่บ้าน

ขั้นสาม เป็นการสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือนโดยวิธีการจัดระบบ (Systematic)
 ได้ทำการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนจากหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่าง มาหมู่บ้านละ ๓๕ ครัวเรือน

ด้วยวิธีการดังกล่าวโดยย่อแล้วนี้ จากผลของการวิจัยในเขตชนบทของประเทศไทย
 ในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวนี้ ได้ครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๘๗๖ ครัวเรือน
 จาก ๔๕ หมู่บ้าน ของ ๑๕ อำเภอทั่วประเทศ ซึ่งมีรายชื่อต่อไปนี้

๑. อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
๒. อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
๓. อำเภอสามเงา จังหวัดตาก
๔. อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร
๕. อำเภอดงช้าง จังหวัดขอนแก่น
๖. อำเภอปางมะผ้า จังหวัดชลบุรี
๗. อำเภอชะอำ จังหวัดจันทบุรี
๘. อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
๙. อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
๑๐. อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา

๑๑. อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
๑๒. อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
๑๓. อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
๑๔. อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๑๕. อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

๑. สมาชิกในครัวเรือน
๒. ความสัมพันธ์ทางครอบครัว
๓. ความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่มอีก (ถามจากหัวหน้าครัวเรือนชาย)
๔. ความคาดหวังและความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรชาย
๕. รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของ
ครอบครัว
๖. ประวัติในด้านการย้ายถิ่น
๗. ภาวะการตาย
๘. การเขยิบฐานะทางสังคม
๙. ผู้ตัดสินใจในกิจการของครอบครัว (ถามจากหัวหน้าครัวเรือนชาย)
๑๐. การติดต่อกับโลกภายนอก
๑๑. ความเชื่อสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ
๑๒. ลักษณะของบ้าน
๑๓. การอนามัย
๑๔. ผู้ตัดสินใจในกิจการของครอบครัว (ถามจากภรรยาของหัวหน้า
ครัวเรือน)

๑๕. ประวัติและฐานะทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์หญิง
๑๖. การสมรส
๑๗. การตั้งครรภ์และการให้กำเนิดบุตร
๑๘. ความสามารถที่จะมีบุตรได้
๑๙. ความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่มอีก (ถามจากหัวหน้าครัวเรือนหญิง)
๒๐. ความรู้ ทาที่ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

รวมหัวข้อใหญ่ ๒๐ หัวข้อ มีคำถามทั้งสิ้น ๓๗๒ คำถาม

วิธีการสำรวจ

การสัมภาษณ์ ให้พนักงานสำรวจทำการสัมภาษณ์ตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ชาย

๑. ถ้าในครัวเรือนมีคู่สมรสเพียงคู่เดียว ให้สัมภาษณ์สามี
๒. ถ้าในครัวเรือนไม่มีคู่สมรสเลย ให้สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน (เจ้าบ้าน) โดยไม่คำนึงถึงเพศหรืออายุ
๓. ถ้าในครัวเรือนมีคู่สมรส ๒ คู่หรือมากกว่านั้น ให้เลือกสัมภาษณ์สามีคนหนึ่งตามเกณฑ์ดังนี้ตามลำดับคือ
 - ก. สัมภาษณ์สามีที่เป็นเจ้าบ้านที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี และกำลังอยู่กินกับภรรยา
 - ข. ถ้าเจ้าบ้านไม่มีคุณสมบัติตามข้อ ๓ (ก) ให้สัมภาษณ์ชายที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี แต่งงานแล้วและอยู่กินกับภรรยา โดยพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำมาหากินของครัวเรือน มากกว่าคู่สามีภรรยาอื่น ๆ (ไม่นับเจ้าบ้าน)
 - ค. ถ้าไม่สามารถกำหนดได้ว่า ผู้ใดมีความสำคัญต่อการทำมาหากินของครัวเรือน ให้สัมภาษณ์ชายที่อาวุโสสูงสุดแต่ไม่เกิน ๖๐ ปี แต่งงานแล้วและอยู่กินกับภรรยา

หญิง

ให้สัมภาษณ์ภรรยาของชายที่ถูกสัมภาษณ์และหญิงทุกคนในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี เคยสมรสแล้ว ไม่ว่าสถานภาพสมรสจะเป็นเช่นไรก็ตาม เช่น หม้าย หรือแยกกันอยู่ก็ตาม.

ลักษณะคานประชากรของสตรีตัวอย่าง

อายุ

อายุของสตรีตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่แล้วตกอยู่ในหมวดอายุ ๒๐ ถึง ๔๔ ปี กล่าวคือ สตรีร้อยละ ๑๐ อยู่ในหมวดอายุ ๒๐ ถึง ๒๔ ปี ร้อยละ ๑๒.๕ อยู่ในหมวดอายุ ๒๕ ถึง ๒๙ ปี ร้อยละ ๑๔.๒ อยู่ในหมวดอายุ ๓๐ ถึง ๓๔ ปี ร้อยละ ๑๕.๔ อยู่ในหมวดอายุ ๓๕ ถึง ๓๙ ปี ร้อยละ ๑๓.๖ อยู่ในหมวดอายุ ๔๐ ถึง ๔๔ ปี และร้อยละ ๑๑.๕ อยู่ในหมวดอายุ ๔๕ ถึง ๔๙ ปี

อายุเมื่อแรกสมรส

สตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง มีมัธยฐานของอายุเมื่อแรกสมรส ๑๘.๓ ปี และอายุเมื่อแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๐.๑ ปี นอกจากนี้ยังพบว่า มัธยฐานของอายุเมื่อแรกสมรส และอายุเมื่อแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรีในแต่ละภาค ไม่มีความแตกต่างกันเด่นชัด (ตารางที่ ๑)

ระดับการศึกษา

ส่วนใหญ่ของหัวหน้าครัวเรือน ชายที่ตกเป็นตัวอย่างถึงร้อยละ ๖๒.๑ (ตารางที่ ๒) มีระดับการศึกษาจบประถมศึกษา ๔ หรือสูงกว่า และเป็นที่น่าสนใจก็คือ ตัวอย่างประชากรชายในภาคเหนือมีอัตราส่วนร้อยละของการไม่รู้หนังสือสูงถึงร้อยละ ๒๔ ซึ่งสูงกว่าตัวอย่างในภาคอื่นๆ

สำหรับระดับการศึกษาของภรรยา นั้น ร้อยละ ๔๔ ของสตรีตัวอย่างจบชั้นประถมศึกษาที่ ๔ และมีร้อยละของการไม่รู้หนังสือสูงถึง ๓๕.๐ ซึ่งสูงกว่าตัวอย่างประชากรชายประมาณเท่าตัว (ตารางที่ ๓)

อาชีพของสามี

ประมาณร้อยละ ๙๘ ของประชากรตัวอย่างเป็นเกษตรกร มีเพียงร้อยละ ๑๐ รับราชการ ครู และเสมียน และอีกร้อยละ ๑๐ เป็นกรรมกรหรือรับจ้างในนา

การเจริญพันธุ์

การเจริญพันธุ์ของสตรีตัวอย่างจัดว่าอยู่ในระดับสูง คือโดยเฉลี่ยแล้วแต่ละคนมีจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ ๕.๒ จำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๐ คน และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ๔.๑ คน (ตารางที่ ๔) สตรีที่จวนจะพ้นวัยเจริญพันธุ์ ซึ่งได้แก่ผู้ที่มีอายุ ๔๐ ถึง ๔๔ ปี เคยมีจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์โดยเฉลี่ย ๙.๒ จำนวนบุตรเกิดรอด ๖.๘ และ

ตารางที่ ๑ อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามอายุเมื่อแรกสมรสและ
เป็นรายภาค

อายุเมื่อ แรกสมรส	ทุกภาค	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ต่ำกว่า ๑๕	๐.๗ (๑๑)	๐.๓ (๑)	๑.๐ (๕)	๑.๘ (๓)	๐.๓ (๒)
๑๕ - ๑๙	๒๒.๔ (๓๓๓)	๒๙.๒ (๙๕)	๑๗.๔ (๘๕)	๒๖.๑ (๔๓)	๒๑.๕ (๑๑๐)
๑๘ - ๑๙	๒๙.๕ (๔๓๘)	๒๗.๓ (๘๙)	๒๘.๕ (๑๓๙)	๒๕.๔ (๔๒)	๓๓.๒ (๑๖๕)
๒๐ - ๒๔	๓๓.๕ (๕๕๘)	๓๕.๙ (๑๑๗)	๓๘.๔ (๑๘๗)	๓๗.๗ (๖๒)	๓๗.๗ (๑๙๒)
๒๕ - ๒๙	๓.๐ (๑๐๕)	๖.๑ (๒๐)	๑๐.๒ (๕๐)	๖.๐ (๑๐)	๔.๘ (๒๕)
๓๐*	๒.๙ (๔๔)	๑.๒ (๔)	๔.๕ (๒๒)	๓.๐ (๕)	๒.๕ (๑๓)
รวม (จำนวนตัวอย่าง)	๑๐๐.๐ (๑๔๘๙)	๑๐๐.๐ (๓๒๖)	๑๐๐.๐ (๔๘๘)	๑๐๐.๐ (๑๖๕)	๑๐๐.๐ (๕๑๐)
มัธยฐานของอายุ เมื่อแรกสมรส	๑๙.๓	๑๙.๐	๑๙.๗	๑๙.๒	๑๙.๒
อายุเมื่อแรก สมรสโดยเฉลี่ย	๒๐.๑	๑๙.๗	๒๐.๔	๒๐.๐	๒๐.๑

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของสามเ้าแจกตามระดับการศึกษา และเป็นรายภาค

ระดับการศึกษา	ทุกภาค	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ไม่รู้นักสือ	๑๘.๖ (๒๖๐)	๒๓.๘ (๘๒)	๑๖.๑ (๓๓)	๒๒.๖ (๔๑)	๑๓.๔ (๖๐)
อ่านออกเขียนได้	๕.๔ (๓๖)	๓.๔ (๑๐)	๑๐.๒ (๔๘)	๕.๕ (๑๐)	๑.๖ (๓)
จบประถมศึกษาที่ ๑-๓	๑๓.๘ (๑๘๔)	๒๑.๔ (๖๓)	๑๐.๕ (๕๐)	๑๘.๒ (๓๓)	๑๐.๓ (๔๘)
จบประถมศึกษาที่ ๔-๖	๕๕.๔ (๓๓๒)	๘๖.๘ (๑๖๖)	๕๖.๕ (๒๓๐)	๘๐.๔ (๓๓)	๖๖.๓ (๓๐๓)
จบประถมศึกษาที่๓-มศ.๒	๒.๕ (๓๕)	๒.๔ (๓)	๒.๓ (๑๑)	๓.๓ (๖)	๒.๔ (๑๑)
จบ มศ.๓-๔	๒.๘ (๔๐)	๐.๓ (๒)	๒.๓ (๑๑)	๓.๓ (๑๔)	๒.๘ (๑๓)
จบ มศ.๕	๑.๑ (๑๖)	๐.๓ (๑)	๑.๐ (๕)	๒.๒ (๔)	๑.๓ (๖)
เคยเรียนวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย	๐.๑ (๖)	-	๐.๔ (๒)	-	-
จบวิทยาลัยหรือ มหาวิทยาลัย	๐.๖ (๓)	-	๐.๖ (๓)	-	-
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวนตัวอย่าง)	(๑,๓๘๘)	(๒๘๑)	(๔๓๘)	(๑๘๑)	(๔๔๘)

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาและเป็นรายภาค

ระดับการศึกษา	ทุกภาค	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ไม่รู้นักเรียน	๓๕.๐ (๕๕๕)	๔๑.๘ (๑๓๘)	๓๕.๘ (๑๕๐)	๔๕.๐ (๘๖)	๒๖.๔ (๔๕)
อ่านออกเขียนได้	๐.๖ (๑๑)	-	๑.๓ (๓)	๑.๖ (๓)	๐.๖ (๑)
จบประถมศึกษาปีที่ ๑-๓	๑๔.๓ (๒๓๕)	๑๕.๓ (๖๕)	๑๓.๕ (๓๖)	๑๑.๕ (๒๖)	๑๓.๘ (๓๖)
จบประถมศึกษาปีที่ ๔-๖	๔๘.๐ (๓๖๓)	๓๘.๖ (๑๖๖)	๔๓.๕ (๒๕๒)	๓๘.๖ (๓๓)	๕๓.๔ (๓๑๖)
จบประถมศึกษาปีที่ ๗ - มศ.๒	๐.๖ (๑๑)	-	๐.๕ (๕)	๑.๖ (๓)	๐.๕ (๓๑)
จบ มศ.๓-๔	๐.๘ (๑๓)	๐.๓ (๑)	๐.๔ (๒)	๑.๖ (๓)	๑.๓ (๓)
จบ มศ.๕	๐.๓ (๖)	-	๐.๖ (๓)	๐.๕ (๑)	๐.๔ (๒)
เคยเรียนวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย	-	-	-	-	-
จบวิทยาลัยหรือ มหาวิทยาลัย	๐.๐ (๑)	-	๐.๖ (๑)	-	-
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวนตัวอย่าง)	(๑, ๖๐๓)	(๓๐๐)	(๕๓๒)	(๑๕๑)	(๕๕๐)

ตารางที่ ๔ จำนวนการตั้งครรภ์โดยเฉลี่ย จำนวนบุตรที่เกิดรอดโดยเฉลี่ย จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันโดยเฉลี่ย จำนวนบุตร
 เกิดรอดเสียชีวิตก่อนอายุ ๑ ปี โดยเฉลี่ย ต่อมารดาหนึ่งคน และอัตราส่วนของทารกที่เสียชีวิตก่อนอายุ ๑ ปี
 ต่อจำนวนบุตร เกิดรอด จำแนกตามอายุ

	ทุกอายุ	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐-๕๔	๕๕ ⁺	๕๕ ⁺
จำนวนการตั้งครรภ์โดย เฉลี่ย ต่อมารดาหนึ่งคน	๕.๒ (๑๙๓๙)	๑.๔ (๔๙)	๑.๖ (๑๕๒)	๓.๐ (๑๘๘)	๔.๔ (๒๐๙)	๖.๐ (๒๓๕)	๗.๒ (๒๐๕)	๗.๑ (๑๗๑)	๗.๐ (๑๑๘)	๖.๘ (๑๕๒)	๗.๐ (๔๔๑)
จำนวนบุตร เกิดรอด โดยเฉลี่ย	๕.๐ (๑๙๓๙)	๐.๙ (๔๙)	๑.๕ (๑๕๒)	๒.๙ (๑๘๘)	๔.๒ (๒๐๙)	๕.๘ (๒๓๕)	๖.๘ (๒๐๕)	๖.๖ (๑๗๑)	๖.๖ (๑๑๘)	๖.๗ (๑๕๒)	๖.๖ (๔๔๑)
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ใน ปัจจุบันโดยเฉลี่ยต่อมารดา หนึ่งคน	๔.๑ (๑๙๓๙)	๐.๘ (๔๙)	๑.๔ (๑๕๒)	๒.๖ (๑๘๘)	๓.๗ (๒๐๙)	๕.๙ (๒๓๕)	๕.๖ (๒๐๕)	๕.๑ (๑๗๑)	๕.๑ (๑๑๘)	๕.๐ (๑๕๒)	๕.๐ (๔๔๑)
จำนวนบุตร เกิดรอดที่เสียชีวิตก่อนอายุ ๑ ปี โดย เฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน	๐.๖ (๑๙๓๙)	๐.๑ (๔๙)	๐.๑ (๑๕๒)	๐.๒ (๑๘๘)	๐.๔ (๒๐๙)	๐.๕ (๒๓๕)	๐.๘ (๒๐๕)	๑.๐ (๑๗๑)	๐.๘ (๑๑๘)	๐.๘ (๑๕๒)	๐.๙ (๔๔๑)
อัตราส่วนของทารกที่เสียชีวิตก่อนอายุ ๑ ปี ต่อ จำนวนบุตร เกิดรอด	๐.๑๒	๐.๑๑	๐.๐๖	๐.๐๖	๐.๐๙	๐.๐๘	๐.๑๑	๐.๑๕	๐.๑๒	๐.๑๑	๐.๑๓

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ๕.๖ คน และหากพิจารณาจากสตรีที่พ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว ก็ผู้ที่มีอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป จำนวนบุตร เกิดรอดจะเท่ากับ ๖.๖ คน

สตรีแต่ละคนโดยเฉลี่ยแล้ว เคยมีบุตร เกิดรอดที่เสียชีวิตก่อนจะมีอายุ ๑ ปี ประมาณ ๐.๖ คน และอัตราส่วนของทารกที่เสียชีวิตก่อนอายุ ๑ ปี ต่อจำนวนบุตร เกิดรอดเท่ากับ ๐.๑๖

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคนระหว่างภาค (ตารางที่ ๕) สตรีในหมวดอายุ ๑๕ ถึง ๒๕ ปี ของทุกภาค มีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน และจะเริ่มมีความแตกต่างในกลุ่มผู้ที่มีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป กล่าวคือผู้ที่มีอายุระหว่าง ๓๕ ถึง ๓๕ ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในภาคกลาง มีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำกว่าภาคอื่น ๆ และสตรีที่พ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว หรือผู้ที่มีอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบุตร เกิดรอดมากกว่าภาคอื่น ๆ

ในการเปรียบเทียบจำนวนครั้งของการ ตั้งครรภ์โดยเฉลี่ย จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย และจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันโดยเฉลี่ย ของโครงการวิจัยในเขตต่างๆ ของประเทศไทย (ตารางที่ ๖) เมื่อพิจารณาจากสตรีอายุระหว่าง ๒๐ ถึง ๔๔ ปี จะพบว่า จำนวนครั้งของการ ตั้งครรภ์จำนวนบุตร เกิดรอด และจำนวนบุตรที่มีชีวิตของการศึกษาครั้งนี้ ไม่แตกต่างจากผลการศึกษาในอำเภอโพธาราม เมื่อปี ๒๕๐๔ มากนัก กล่าวคือ ๔.๗, ๔.๕ และ ๓.๘ คน เปรียบเทียบกับ ๕.๐, ๔.๖ และ ๔.๐ คน ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาที่จังหวัดยะลาและอำเภอบางเขนแล้ว สตรีตัวอย่างของการศึกษานี้ มีการเจริญพันธุ์สูงกว่า การที่ภาวะเจริญพันธุ์จากตัวอย่างในเขตชนบททั่วประเทศนี้สูงกว่า จึงเป็นการสนับสนุนการค้นพบจากการศึกษาที่ยะลา ที่ว่าสตรีไทยมุสลิมมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าหญิงไทยอื่น ๆ และในเขตบางเขนซึ่งเป็นเขตชานเมือง ภาวะเจริญพันธุ์ย่อมจะต่ำกว่าเขตชนบท

สำหรับตารางที่ ๗ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบจำนวนบุตร เกิดรอดของผลการศึกษาใน ๕ โครงการ คือโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว, อำเภอโพธาราม เขตชนบทภาคเหนือ, จังหวัดยะลา และอำเภอบางเขน จะเห็นว่าจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน อายุ ๒๐ ถึง ๔๔ ปี ของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๖

ตารางที่ ๕ จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน จำแนกตามอายุ และเป็นรายภาค

อายุ	ทุกภาค	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทุกอายุ	๕.๐ (๑๙๓๕)	๔.๕ (๓๒๓)	๔.๘ (๔๕๑)	๕.๖ (๑๔๘)	๕.๑ (๕๑๓)
๑๕ - ๑๙	๐.๕ (๕)	๐.๘ (๑๑)	๑.๒ (๑๓)	๑.๐ (๓)	๐.๘ (๑๘)
๒๐ - ๒๔	๑.๕ (๑๕๒)	๑.๖ (๓๒)	๑.๕ (๔๑)	๑.๒ (๕)	๑.๕ (๓๔)
๒๕ - ๒๙	๒.๘ (๑๘๘)	๓.๑ (๖๐)	๒.๓ (๖๒)	๒.๖ (๑๔)	๒.๘ (๖๓)
๓๐ - ๓๔	๔.๒ (๒๐๔)	๓.๖ (๕๓)	๔.๖ (๖๒)	๔.๓ (๓๑)	๔.๑ (๖๓)
๓๕ - ๓๙	๕.๘ (๒๓๕)	๖.๐ (๕๐)	๕.๐ (๓๕)	๖.๓ (๒๓)	๖.๓ (๘๓)
๔๐ - ๔๔	๗.๐ (๒๐๕)	๖.๖ (๕๐)	๖.๒ (๓๓)	๗.๔ (๑๖)	๘.๐ (๖๖)
๔๕ - ๔๙	๖.๖ (๑๓๑)	๖.๔ (๓๓)	๖.๑ (๖๐)	๖.๓ (๑๙)	๗.๔ (๕๙)
๕๐ - ๕๔	๖.๖ (๑๑๘)	๗.๒ (๒๕)	๖.๑ (๔๓)	๖.๘ (๑๓)	๖.๘ (๓๓)
๕๕ ⁺	๖.๓ (๑๕๒)	๖.๐ (๓๓)	๖.๖ (๕๔)	๖.๖ (๒๐)	๗.๓ (๕๕)
๕๕ ⁺	๖.๖ (๔๔๑)	๖.๕ (๘๑)	๖.๖ (๑๕๓)	๖.๖ (๕๖)	๗.๒ (๑๓๓)

ตารางที่ ๒

จำนวนการตั้งครรภ์โดยเฉลี่ย จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน
หนึ่งคน จำแนกตามอายุ, โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว, โพรธาราม, ยะลา, และบางเขน

อายุ	จำนวนการตั้งครรภ์โดยเฉลี่ย				จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย				จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน			
	โครงการ วิจัยต่อ เนื่องระ ยะยาว	(ก) โพรธาราม ๒๕๐๘	(ข) ยะลา ๒๕๑๑	(ค) บางเขน ๒๕๑๐ ๒๕๑๑	โครงการ วิจัยต่อ เนื่องระ ยะยาว	โพรธาราม ๒๕๐๘	ยะลา ๒๕๑๑	บางเขน ๒๕๑๐ ๒๕๑๑	โครงการ วิจัยต่อ เนื่องระ ยะยาว	โพรธาราม ๒๕๐๘	ยะลา ๒๕๑๑	บางเขน ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
๑๕ - ๑๙	๔.๕	-	-	๓.๘	๔.๓	-	-	๓.๕	๓.๗	-	-	๓.๒
๒๐ - ๒๔	๔.๗	๕.๐	๓.๖	๓.๙	๔.๕	๔.๖	๓.๔	๓.๖	๓.๘	๔.๐	๓.๐	๓.๐
๑๕ - ๑๙	๑.๔	-	๐.๘	๐.๘	๐.๙	-	๐.๗	๐.๙	๐.๘	-	๐.๗	๐.๘
๒๐ - ๒๔	๑.๖	๑.๘	๒.๔	๑.๖	๑.๕	๑.๖	๒.๒	๑.๕	๑.๔	๑.๕	๒.๐	๑.๔
๒๕ - ๒๙	๓.๐	๒.๘	๓.๑	๒.๘	๒.๙	๒.๗	๒.๙	๒.๖	๒.๖	๒.๕	๒.๖	๒.๕
๓๐ - ๓๔	๔.๔	๔.๗	๔.๒	๔.๒	๔.๒	๔.๕	๓.๙	๓.๙	๓.๗	๔.๑	๓.๔	๓.๖
๓๕ - ๓๙	๖.๐	๖.๐	๔.๔	๕.๒	๕.๘	๕.๖	๔.๓	๔.๘	๔.๙	๔.๘	๓.๙	๔.๔
๔๐ - ๔๔	๗.๒	๖.๙	๔.๒	๖.๕	๖.๘	๖.๕	๔.๑	๕.๙	๕.๖	๕.๔	๓.๕	๕.๑
๔๕ - ๔๙	๗.๑	-	-	-	๖.๖	-	-	-	๕.๑	-	-	-
๕๐ - ๕๔	๗.๐	-	-	-	๖.๖	-	-	-	๕.๐	-	-	-
๕๕+	๖.๘	-	-	-	๖.๗	-	-	-	๕.๐	-	-	-

(ก) วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, "ความต้องการและหาที่ของประชาชนที่มีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว", สัมมนาทางวิชาการ
แห่งชาติ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๒, หน้า ๑๘๖

(ข) Soontaree Suvipakit, A Pilot Study of Family Health In Thai Muslim Communities In South Thailand,
p. 11

(ค) Donald O. Cowgill and Others, Family Planning in Bangkok, Thailand, p. 13.

ตารางที่ ๗ จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน จำแนกตามอายุ, โครงการวิจัยต่อเนื่อง ระยะยาว, โพรซาราม, เขตชนบทภาคเหนือ, ยะลา, บางเขน

อายุ	จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน				
	โครงการวิจัย ต่อเนื่องระยะ ยาว ๒๕๑๒	โพรซาราม ๒๕๐๘	เขตชนบทภาคเหนือ ๒๕๑๒	ยะลา ๒๕๑๑	บางเขน ๒๕๑๐ - ๒๕๑๑
๑๕ - ๔๔	๔.๓	-	-	-	๓.๕
๒๐ - ๔๔	๔.๕	๔.๖	๔.๒	๓.๔	๓.๖
๑๕ - ๑๕	๐.๕	-	๐.๘	๐.๗	๐.๕
๒๐ - ๒๔	๑.๕	๑.๖	๑.๕	๒.๒	๑.๕
๒๕ - ๒๙	๒.๕	๒.๗	๓.๐	๒.๕	๒.๖
๓๐ - ๓๔	๔.๒	๔.๕	๔.๔	๓.๕	๓.๕
๓๕ - ๓๙	๕.๘	๕.๖	๕.๐	๔.๓	๔.๘
๔๐ - ๔๔	๖.๘	๖.๕	๖.๕	๔.๑	๕.๕

อำเภอโพธาราม และเขตชนบทภาคเหนือ ใกล้เคียงกันมาก คือมีจำนวนโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕, ๔.๖ และ ๔.๒ คน ตามลำดับ ส่วนสตรีตัวอย่างในจังหวัดยะลา และอำเภอบางเขน ในหมวดอายุดังกล่าว มีจำนวนบุตรเกิดรอกน้อยกว่าสตรีตัวอย่างของ ๓ โครงการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเมื่อพิจารณาในแต่ละหมวดอายุจะพบว่า สตรีตัวอย่างไม่ว่าในเขตชนบทหรือเขตชานเมืองใหญ่ เช่นอำเภอบางเขน ในหมวดอายุ ๑๕ ถึง ๒๕ ปี มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน แต่สตรีตัวอย่างในเขตชนบทยกเว้นที่จังหวัดยะลา ยังคงมีการเจริญพันธุ์สูงเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในอำเภอบางเขน เช่นสตรีในหมวดอายุ ๓๕ ถึง ๓๙ ปี ของการศึกษารุ่นนี้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๕.๔ คน ๕.๖ คน และ ๕.๐ คน สำหรับสตรีตัวอย่างในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๆ อำเภอโพธารามและเขตชนบทภาคเหนือ ในขณะที่สตรียะลาและบางเขนมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเพียง ๔.๓ และ ๔.๔ คน ตามลำดับ และสตรีในหมวดอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี ซึ่งกำลังจะพ้นวัยเจริญพันธุ์ จากการศึกษารุ่นนี้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๖.๔ คน ส่วนสตรีในอำเภอบางเขนมีเพียง ๕.๙ คน แสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตชนบทมีการเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ใกล้เขตเมืองใหญ่

การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันปฏิสนธิ

จากการศึกษารุ่นนี้เปรียบเทียบกับผลการศึกษาของโครงการวิจัยเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ และการป้องกันปฏิสนธิของสภาพัฒนาเศรษฐกิจในเขตชนบทภาคเหนือ^{*} ปรากฏว่าร้อยละของผู้ที่กล่าวถึงวิธีป้องกันปฏิสนธิของทั้ง ๒ โครงการ เท่า ๆ กัน คือร้อยละ ๑๐.๓ และ ๑๐.๔ สำหรับโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๆ และโครงการวิจัยในเขตชนบทภาคเหนือ ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ใช้นั้นจากการศึกษาของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๆ ใดแยกพิจารณาจะเอียงลงไปว่า สตรีที่ไม่ได้ใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิเคยใช้มาก่อนหรือไม่ ผลก็คือผู้ที่ไม่เคยใช้เลยมีร้อยละ ๔๔.๙ และผู้ที่เคยใช้เฉพาะที่ไปสำรวจไม่ได้ใช้มีร้อยละ ๓.๕

* เขตชนบทภาคเหนือ หมายถึงจังหวัดอุทัยธานี พิษณุโลก กำแพงเพชร อุดรดิตถ์ เชียงใหม่ แพร่ น่าน และเชียงใหม่

นอกจากนี้ ในตารางที่ ๘ ยังได้แสดงเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ ของทั้ง ๒ โครงการ จะพบว่า วิธีที่นิยมใช้มากที่สุดคือ การทำหมัน จากจำนวนสตรีที่กำลังใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิ ปรากฏว่าร้อยละ ๔๘.๑ ของประชากรตัวอย่าง ในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๆ และร้อยละ ๔๒.๘ ของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างของการวิจัยในภาคเหนือ ใช้วิธีทำหมัน และเมื่อแยกพิจารณาการทำหมันชายกับหญิง พบว่า ๒ ใน ๕ ของผู้ทำหมันเป็นชาย วิธีที่นิยมใช้รองลงมาคือยาเม็ดรับประทาน สำหรับสตรีตัวอย่างของโครงการวิจัยในเขตชนบทภาคเหนือ สูงถึงร้อยละ ๔๑ ส่วนสตรีตัวอย่างของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๆ มีเพียงร้อยละ ๒๔ ที่ใช้วิธีนี้ ส่วนวิธีใส่ขดพลาสติกไว้ในโพรงมดลูกนั้น ร้อยละ ๑๘.๔ ของสตรีตัวอย่างของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ๆ กำลังใช้อยู่ ส่วนสตรีในเขตชนบทภาคเหนือมีเพียงร้อยละ ๘.๘ เท่านั้น ที่ใช้วิธีนี้

ตารางที่ ๘ จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยใช้และไม่เคยใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิ

	จำนวนตัวอย่าง		อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่กำลังใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิ		อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่กำลังใช้และไม่ใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิ	
	เขตชนบท ภาคเหนือ	โครงการวิจัย ต่อเนื่องระยะยาว	เขตชนบท ภาคเหนือ	โครงการวิจัย ต่อเนื่องระยะ ยาว	เขตชนบท ภาคเหนือ	โครงการวิจัยต่อ เนื่องระยะยาว
<u>ขณะนี้กำลังใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิ</u>	๕๖	๑๐๘	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐.๕	๑๐.๓
ชกพลสดิก	๕	๒๑	๘.๕	๑๙.๕	๐.๕	๒.๐
ยาเม็ดรับประทาน	๒๓	๒๖	๔๑.๑	๒๔.๑	๔.๓	๒.๕
แท็บเล็ต (ทั้งหญิง, ชาย)	๒๔	๕๒	๔๒.๕	๔๘.๑	๔.๕	๕.๐
ยูนิค	-	๔	-	๓.๗	-	๐.๕
อื่น ๆ	๔	๕	๗.๑	๕.๖	๐.๗	๐.๕
<u>ไม่ใช้</u>	๔๓๘	๙๒๓			๘๘.๕	๘๘.๒
ไม่เคยใช้	-	๘๘๖				๘๕.๗
เคยใช้แต่ขณะนี้ไม่ใช้	-	๓๗				๓.๕
<u>ไม่ตอบ</u>	๔	๑๕			๐.๗	๑.๕
รวม	๕๓๘	๑,๐๕๖	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมข้อมูลขั้นปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจในเขตชนบท ของโครงการวิจัย ต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทย ของศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอในรูปแบบ ตารางอัตราส่วนร้อยละ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการเจริญพันธุ์ และตารางแสดงจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ตามหมวดอายุของสตรี ซึ่งมีฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจระดับต่าง ๆ ทั้งนี้จะใช้คอมพิวเตอร์และวิธีการทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ในกรณีที่เหมาะสม.